

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.23>**Г. І. Тохтар**кандидат технічних наук, професор,
проректор із науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету**Н. С. Моргунова**кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри мовної підготовки
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СТРАТЕГІЙ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-АДАПТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В УНІВЕРСИТЕТІ

У статті досліджується один з аспектів соціально-психологічної адаптації – соціальна адаптація іноземних студентів до навчального середовища українського ЗВО. Зазначається, що в українському педагогічному дискурсі майже відсутні дослідження соціальної адаптації з позиції компетентнісного підходу, тобто дослідження соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів та можливостей її формування у ЗВО. Наводяться найважливіші психологічні фактори соціальної адаптації іноземних студентів, що сприяють чи протидіють їх успішній соціалізації в навчальному просторі ЗВО. Розглядаються наукові підходи до дефініції поняття «соціально-адаптивна компетентність» як педагогічної категорії, надається його авторське визначення, аналізуються його складники. Зазначається, що функцією соціально-адаптивної компетентності як складника поліфункціональної соціальної компетентності є надання можливості особистості реалізувати свої потреби, вступати у взаємодію з іншими членами суспільства, соціальними мікрогрупами, організаціями, засвоєння соціальних ролей і соціокультурних норм суспільства тощо. Висловлюється думка, що одним із важливих факторів, що перешкоджають формуванню соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів, є відмінність в азіатській та європейській педагогічних системах. Зазначаючи великий адаптаційний потенціал використання різних педагогічних стратегій у процесі професійного навчання іноземних студентів, автори дають характеристику та наводять особливості використання чотирьох із них, що видаються їм найбільш сучасними й адекватними: стратегії «управління», «взаємодії», «проектування» та «індивідуалізація». Пропонується комплекс заходів, який підвищує успішність використання презентованих педагогічних стратегій та формування соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів. Автори доходять висновку, що для успішного формування соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів необхідно враховувати їхню національну специфіку, вибір прийнятних саме для них педагогічних стратегій та достатній рівень полікультурної та методичної компетентності викладачів, які працюють із цим контингентом.

Ключові слова: соціально-адаптивна компетентність, іноземні студенти, педагогічні стратегії, професійна підготовка іноземних студентів.

Постановка проблеми. Інтенсивний розвиток світового ринку освітніх послуг не може не позначитися на багатьох тенденціях, що помітні в українській вищій освіті, зокрема її інтернаціоналізації. Найважливішим індикатором конкурентоспроможності вітчизняної вищої школи на міжнародному рівні є навчання іноземних громадян в українських ЗВО. Щороку університети України приймають на навчання іноземних студентів із ближнього та далекого зарубіжжя. Процес залучення іноземних громадян до навчання в українських університетах потребує готовності до надання їм освітніх послуг на високому професійному рівні. Важливим при цьому є забезпечення процесу успішної соціально-психологічної адаптації іноземних студентів до

навчального середовища, що можливе лише за умов вивчення особливостей міжкультурної адаптації іноземців, які належать до різних етнічних груп, їх врахування у процесі професійного навчання у вищій школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє значний інтерес науковців до проблеми, що розглядається. Вагомими є наукові доробки зарубіжних вчених щодо локальних проблем, пов'язаних із періодом адаптації іноземних студентів у країні навчання (I. Babiker, J. Cox, P. Miller, S. Bochner, C. Brisset, V. Chirkov, M. Sobre-Denton тощо). Питання вирішення проблем соціально-педагогічної, соціокультурної та психологічної допомоги іноземним студентам під

час їх навчання в закладах вищої освіти України розглядалися у працях Н. Божко, А. Гадомської, Н. Зінонос, Д. Порох, Л. Рибаченко, Ч. Сін, О. Тетянченко, Т. Чернявської, І. Штеймільлер та ін. Об'єктом уваги дослідників ставали також інтеріоризація професійних цінностей іноземних студентів у ЗВО (Т. Фоміна), розвиток пізнавальних потреб іноземних студентів (О. Євдокімова, О. Резван, Л. Хаткова), формування позитивного ставлення іноземних студентів до країни перебування, нової культури та освітнього середовища (М. Іванова, С. Костюк, О. Михайлова, О. Орехова, Н. Стрельченко, Н. Титкова), соціалізація іноземних студентів в освітньо-культурному середовищі закладу вищої освіти (О. Білик), педагогічний супровід фахової підготовки студентів-іноземців (І. Семененко), психологічні особливості соціальної та міжкультурної адаптації іноземних студентів у країні навчання (А. Борисова, С. Дін) та ін.

Разом із цим, незважаючи на досить активний інтерес науковців до проблематики, пов'язаної з питаннями навчання й адаптації іноземних студентів, в українському педагогічному дискурсі майже відсутні дослідження соціальної адаптації з позиції компетентнісного підходу, тобто дослідження соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів та можливостей її формування у ЗВО.

Метою статті є розгляд соціально-адаптивної компетентності як педагогічної категорії, визначення педагогічних стратегій її формування в іноземних студентів та шляхів використання в процесі їх професійної підготовки у закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу. У традиційній системі освіти основні зусилля викладачів були спрямовані тільки на набуття студентами знань, умінь і навичок, що догматично абсолютизувало знання і сформувало знаннєвий підхід до навчання, коли основна увага фокусувалася на самих знаннях, а те, для чого вони потрібні, залишалося вторинним. На відміну від знаннєвого, для компетентнісного підходу до освітнього процесу першочерговим є формування та розвиток ключових (базових) і предметних компетентностей особистості, переміщення акцентів із процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок студентів на формування і розвиток у майбутніх фахівців здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у різних ситуаціях.

З метою розкриття змісту поняття «соціально-адаптивна компетентність» нам необхідно визначитися з розумінням його складників. Спираючись на думку провідних науковців (Р. Бадер, Б. Оскарсон, А. Шелтен, І. Бех, Н. Бібік, Е. Зеєр, І. Зимня, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський та ін.), приймемо таке визначення

цього базового поняття: компетентність – це «діяльнісні індивідуальні здібності та якості особистості, яка володіє певними компетенціями, що визначають можливості особистості приймати правильні рішення, творчо та ефективно вирішувати задачі, які виникають перед нею у процесі продуктивної діяльності, а також уміння орієнтуватися в організаційному середовищі» [5, с. 241].

У сучасній науці соціалізація розглядається як акумулювання індивідом протягом життя соціальних ролей, норм і цінностей того суспільства, до якого він належить, а адаптація (приспосовування) виступає і її складником, і її механізмом. Соціальна компетентність розуміється як здатність особистості будувати стратегії взаємодії з іншими людьми в навколишній мінливій соціальній реальності, тобто є скоріше адаптаційним явищем, формування адаптаційного механізму якого забезпечується соціально-психологічною підготовленістю особистості. Саме в цьому простежується зв'язок соціальної компетентності та соціальної адаптації (приспосовування індивідуума до соціального середовища). Адаптивну компетентність розуміють як «можливість оперативного пристосовуватися до змін соціального середовища, вимог і характеру замовлень» [4, с. 12], і як «інтегративний показник стану людини, що відображає її можливості виконувати певні біосоціальні функції» [2, с. 100], і як соціалізацію особистості [1, с. 14].

Адаптація іноземних студентів до нової соціальної ситуації розвитку підпорядкована загальним закономірностям адаптаційних процесів, але має низку специфічних характеристик, зумовлених етнічними особливостями. Аналізуючи роботи науковців із зазначеної проблематики, С. Дін підсумовує, що найважливішими психологічними факторами соціальної адаптації іноземних студентів є активність, інтернальність, здатність до рефлексії, товариськість, самоприйняття, емоційний комфорт, задоволеність спілкуванням, прагнення до домінування, самозміни, прийняття інших тощо, які розглядають як заставу успішного пристосовування до нових соціальних умов. Водночас високий рівень тривожності, депресія, слабка воля, напруженість, безініціативність, замкнутість, незадоволеність, боязкість не сприяють соціалізації особистості студента-іноземця [1, с. 15].

Розглядаючи соціальну компетентність майбутнього фахівця як сукупність конкретних якостей особистості, здібностей, соціальних знань і вмінь, що забезпечують інтеграцію людини в суспільство за допомогою продуктивного виконання нею різних соціальних ролей, зазначимо, що її треба розуміти як стан рівноваги між вимогами, що висувають суспільство і середовище, в якому перебуває особистість, та її можливостями. Функцією соціально-адаптивної компетентності як складника поліфункціональної соціальної ком-

петентності є надання можливості особистості реалізувати свої потреби, вступати у взаємодію з іншими членами суспільства, соціальними мікрогрупами, організаціями, засвоєння соціальних ролей і соціокультурних норм суспільства тощо.

Найбільш близьким до нашої позиції є підхід, запропонований Н. Сомовою, яка розглядає соціально-адаптивну компетентність саме іноземних студентів із погляду компетентнісного підходу і визначає це поняття як «сукупність знань, уявлень, алгоритмів дій, системи цінностей і відношень, актуалізованих у процесі соціокультурної адаптації, що забезпечує інтеграцію загальноосвітньої та професійної підготовки у ЗВО» [6, с. 312].

Отже, соціально-адаптивна компетентність, безумовно, є компонентом соціалізації особистості. У межах нашого дослідження і стосовно іноземних студентів ми розуміємо її як інтегративну якість особистості, що включає в себе комплекс взаємозумовлених, взаємодоповнюючих і взаємозалежних компонентів, що дають змогу іноземному студенту продуктивно взаємодіяти з представниками інших культур на всіх етапах міжкультурної комунікації та в різних сферах його життєдіяльності, передбачати і здійснювати зміни в навчальній діяльності, пристосовуватися до мінливих умов навчально-професійного середовища в динамічних умовах нової соціальної культури. Складниками соціально-адаптивної компетентності іноземного студента ми вважаємо соціокультурну адаптацію (досягнення суб'єктом відповідності (сумісності) з новим культурним середовищем), фізіологічну адаптацію (сукупність фізіологічних особливостей, що зумовлюють урівноваження організму до умов зовнішнього середовища (вода, їжа, клімат, часові пояси)), психологічну адаптацію (психологічна підготовленість, що включає увагу, пам'ять, мислення, волю), педагогічну адаптацію (пристосованість до навчання і виховання в середовищі конкретного навчального закладу: можливість здобувати знання, вміння, компетенції в новому освітньому середовищі, прийняття системи контролю знань, самопідготовки, форм і методів навчання).

Формування соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів у процесі професійного навчання вимагає врахування їхніх вікових, психолого-педагогічних особливостей, організації емоційно позитивного спілкування, максимально можливої індивідуалізації, а значить, створення розвивального середовища, що відповідає особливим освітнім потребам іноземців, насичення психолого-педагогічного процесу такими видами діяльності, які моделюють способи адаптивного поведінки людини в різних ситуаціях. Ступінь інтеграції іноземних студентів до нового культурного середовища, безумовно, залежить від національних, релігійних та клімато-географічних від-

мінностей, а також індивідуальних особливостей. Найбільш стресогенним для іноземних студентів є великий обсяг навчального матеріалу, клімат і мовний бар'єр. Як правило, тільки до кінця другого курсу іноземні студенти досягають значних успіхів в оволодінні мовою, накопичують достатній словниковий запас і починають активно використовувати свої знання. Якщо зовнішні фактори рідної країни та країни навчання мають значні відмінності, адаптація відбувається важче.

Одним із важливих факторів, що перешкоджають формуванню соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів, є, на нашу думку, відмінність азіатської та європейської педагогічних систем. Більшість іноземних студентів, які нині навчаються в Україні, представляють країни Азії та Африки, тобто більш звикли до азіатської педагогічної системи. Вітчизняна педагогічна система нині є симбіозом азіатської (до якої здебільшого належала й радянська освітня система) та європейської культурно-освітніх традицій із помітною перевагою останньої, оскільки курс на європеїзацію освіти, прийнятий Україною більш ніж 20 років тому, приніс позитивні результати. Для азіатської освітньої системи характерні старанність, організованість, посидючість, важливим є правильний результат рішення задачі, особливою також є роль викладача (наставника, гуру, ментора, інструктора), який володіє особистою мудрістю, знає відповіді на всі питання. У центрі навчання знаходиться розповідь (лекція) викладача, від якого студенти очікують конкретних завдань, точної мети, детальної інструкції, конкретних графіків роботи. Студенти хочуть навчитися, як треба виконувати завдання. Європейська система більш підтримує в учнях індивідуальність і незалежність. Європейська педагогічна традиція передбачає особливу роль знання, що транслюється будь-яким компетентним викладачем, який при цьому має право щось не знати. Важливий не тільки результат, але й сам творчий процес вирішення завдання. Саме творчої ініціативи очікує від студентів викладач. Центром навчання є самостійна робота студентів. Студенти віддають перевагу відкритій меті, загальним інструкціям, гнучким графікам роботи. Тобто студенти хочуть навчитися тому, як треба вчитися. Взаємодія таких різних педагогічних культур і способів мислення іноді негативно впливає на формування соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів.

Власний багаторічний досвід роботи з іноземними студентами дозволяє зазначити великий адаптаційний потенціал використання різних педагогічних стратегій у процесі професійного навчання цього контингенту студентів. Як педагогічну стратегію ми позиціонуємо певну свідомо сконструйовану сукупність поетапних педагогічних

дій, «стабільну лінію поведінки в їх здійсненні, яка підпорядкована певній ідеї» [3, с. 146]. Основними компонентами педагогічних стратегій є адекватні педагогічні цілі, якісно відібраний педагогічний інструментарій для їх реалізації (зміст дисципліни, гнучке використання форм, засобів, прийомів і методик), ресурси, що забезпечують досягнення мети і керування процесом формування компетентності та результати, що відображають підвищення рівня її сформованості.

Для формування соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів у процесі професійної підготовки у ЗВО найбільш сучасними й адекватними нам видаються чотири: стратегії «управління», «взаємодії», «проектування» та «індивідуалізація».

Основою стратегії «управління» є ієрархічні відносини між студентом та викладачем. Дії студентів у межах цієї стратегії повністю залежать від вказівок викладача, а навчальний процес відбувається у напрямі суворо фіксованих цілей – навчальних задач. Відносини між викладачем і студентом робочі, строго регламентовані. Головним методом презентації навчального матеріалу є пояснювально-ілюстративний (конспектування, підготовка повідомлень, доповідей). Освітній процес розуміється як надбання конкретних навичок, вмінь, компетенцій, що потрібні для вирішення конкретної навчальної задачі. Ця стратегія спрямована на встановлення у групі навчальної дисципліни і рекомендована у групах, де більшість студентів є представниками Туркменістану, Узбекистану. Студенти з цього регіону зазвичай виховуються під жорстким контролем із боку старших членів сім'ї, а звільнившись від батьківської опіки, часто втрачають самоконтроль та поведуться недисципліновано (спізнюються, пропускають заняття, не виконують завдання). Тобто головним завданням викладача в цій ситуації стає встановлення свого авторитету.

Стратегія «взаємодія» теж орієнтована на ієрархічні відносини між учасниками педагогічного процесу та базується на педагогічних підходах, що є характерними для азійської педагогічної системи: поетапне досягнення мети; викладач-гуру, чия похвала викликає в студентів бажання досягати високих результатів; велике значення правильного результату та оцінки; головні методи презентації матеріалу: пояснювально-ілюстративний і частково-пошуковий (придбання навичок пошуку та обробки інформації). Ця стратегія припускає дифузні відносини між викладачем і студентом, тобто такі, що виходять за межі навчального процесу. Вона буде найбільш успішною у студентській групі, де більшість студентів є представниками африканських країн. Цім студентам більшою мірою потрібні соціальна підтримка, компетентна порада, співчуття.

З позиції навчальних дій у стратегіях «управління» та «взаємодія» реалізуються ідеї П. Гальперіна щодо поетапного формування розумових дій відповідно до таких етапів: формування мотивацій, створення схеми орієнтаційної основи діяльності, формування матеріальної діяльності, зовнішнє мовлення, внутрішнє мовлення, інтеріоризація діяльності.

Стратегія «проектування» спрямована на вирішення конкретної навчальної мети. Вона вимагає суб'єкт-суб'єктних відношень між викладачем і студентами та найбільш ефективною є в поліетнічних навчальних групах. Провідні методи – пошуковий та метод проблемного викладення матеріалу. Важливим у використанні стратегії «проектування» є наявність розвинених комунікативних навичок, вміння виконувати певну роль у колективі, розвиток навичок самостійної роботи. Головним критерієм у ранжуванні членів колективу є ефективність виконуваних ними дій. У процесі реалізації стратегії викладач виступає скоріше в ролі спостерігача чи експерта, але іноді можна передати роль експерта компетентному в цій сфері студенту. У цьому випадку позитивний результат, досягнутий студентом у ролі відповідальної особи, сприяє підвищенню його авторитету у студентському середовищі, формуванню в нього лідерських якостей і, відповідно, саморозвитку й особистісному росту. Цю стратегію рекомендується використовувати у групах із переважанням, наприклад, китайських чи монгольських студентів, для яких складним є засвоєння мовленнєвих навичок, але властиві добре розвинені навички письма та самостійної роботи. Успішність у самостійно виконаних письмових завданнях сприятиме підвищенню в них самооцінки.

В основі стратегії «індивідуалізація» лежить популярна нині екзистенціальна ідея про те, що колективи вторинні щодо самореалізації студента як особистості, саме тому вона є гарною платформою для інноваційних ідей. Цікаві ідеї і натхненне бачення нових можливостей дають змогу викладачеві вести за собою студентів у контексті суб'єкт-суб'єктних відношень. У цій стратегії головним методом є дослідницький, а освітній процес орієнтований на індивідуально-особистісні та національно-культурні особливості студентів. Завданням викладача є розкриття сильних сторін студента та доручення йому того навчального проекту, в якому він зможе втілити нестандартну ідею, нетрадиційні форми та методи навчальної діяльності, тим самим проявляючи свою індивідуальність. У стратегії «індивідуалізації» відношення між викладачем та студентами не обмежені формальним навчальним процесом, а передбачають дружню відвертість студента в розрахунок на розуміння, зацікавленість, підтримку викладача у процесі втілення творчих ідей. Ця стра-

тегія може широко застосовуватися у групах із представниками будь-якої етнічної спільноти, і не тільки з талановитими та обдарованими студентами, а й з тими, хто пропускає заняття у зв'язку зі слабким здоров'ям чи є недостатньо успішним у навчанні. Але треба пам'ятати, що велике значення при цьому мають особистість викладача, його бажання використовувати стратегію «індивідуалізації», хоча вона й потребує багато часу на підготовку.

Отже, зазначимо, що запропоновані нами стратегії відрізняються за такими параметрами, як стосунки між викладачем і студентом, форма презентації навчального матеріалу, спосіб мислення і пізнання нового, готовність до змін, способи стимулювання студентів. Стратегії «управління» і «взаємодії» орієнтовані на провідну роль викладача та чітке виконання навчальних завдань, а стратегії «проекування» та «індивідуалізації» в контексті гуманістичної парадигми передбачають паритетні відношення між викладачем та студентами, пропонують простір для інноваційних ідей, нестандартних рішень і сміливих студентських ініціатив.

Досвід використання зазначених стратегій у певній педагогічній ситуації свідчить про ефективність формування соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів, які належать до різних етнічних груп. Зауважимо також, що можливість використання цих педагогічних стратегій у роботі зі студентами-іноземцями потребує достатнього рівня полікультурної та методичної компетентності викладачів, які працюють із цим контингентом.

Необхідними, на наш погляд, є впровадження спеціальної програми формування соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів на усіх етапах їх навчання, розробка та проведення комплексу організаційно-педагогічних заходів, таких як психолого-педагогічний супровід, використання спеціальних педагогічних стратегій у процесі професійної підготовки іноземних студентів на основі виявлених у них національно-культурних та індивідуально-психологічних особливостей, науково-методичне забезпечення, спеціальна педагогічна підготовка викладачів, які працюють зі студентами-іноземцями. Обов'язковим є також розвиток у студентів-іноземців здатності самостійно вирішувати різні види проблем, пов'язаних з адаптаційним періодом, за допомогою придбаних знань, навичок, компетенцій, що трансформуються в новий соціальний досвід. До комплексу заходів, що підвищують успішність формування соціально-адаптивної компетентності, додамо також роботу кураторів з інформування іноземних студентів щодо особливостей навчального процесу, правил поведінки та проживання в гуртожитку, презентацію ними короткого курсу «Тайм-

менеджмент для іноземних студентів» із метою навчання правильного планування часу (підготовки до занять, відпочинку, хобі), особливостей підготовки до різних дисциплін, пошуку необхідної інформації в бібліотечному фонді і мережі Інтернет, моніторинг психосоматичного статусу іноземних студентів на основі даних зі студентської поліклініки, інформування іноземних студентів про симптоми навчального стресу, ознаки психологічної дезадаптації, забезпечення консультативної та терапевтичної допомоги з боку медичних психологів і психотерапевтів, які працюють на базі студентської поліклініки, робота з підвищення популярності фізичної культури і спорту тощо.

Висновки і пропозиції. Отже, в процесі визначення умов, що сприяють успішності формування соціально-адаптивної компетентності іноземних студентів необхідно враховувати їхню національну специфіку та вибирати прийнятні саме для них педагогічні стратегії. Важливим також є створення психолого-педагогічних та соціальних умов для формування професійно компетентного фахівця, прагнення до максимального розкриття творчого потенціалу кожної особистості, успішного навчання іноземних студентів та їхньої професійної ідентифікації.

Список використаної літератури:

1. Дін Сінь. Психологічний супровід соціальної адаптації китайських студентів в Україні : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, Одеса, 2009. 21 с.
2. Зінченко А.В. Психологічна характеристика адаптації у контексті різних наукових підходів. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2014. Вип. 15. С. 99–107.
3. Малафійк І.В. Дидактика: навч. посіб. Київ : Кондор, 2009. 406 с.
4. Мілютіна К.Л. Теорія та практика психологічного тренінгу : навч. посіб. Київ : МАУП, 2004. 192 с.
5. Рудницька К. Сутність понять «компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність» у світлі сучасної освітньої парадигми. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. Вип. 1. С. 241–244.
6. Сомова Н.В. Особенности формирования социально-адаптивной компетентности туркменских студентов на этапе предвузовской подготовки. *Научное мнение*. 2013. № 12. С. 312–317.

Tokhtar G., Morhunova N. Use of pedagogical strategies in formation of socio-adaptive competence of foreign students in the process of professional training

The article investigates one of the aspects of social and psychological adaptation - social adaptation of foreign students to the educational environment of Ukrainian universities. The author emphasizes that in the Ukrainian pedagogical discourse there are almost no studies of social adaptation in terms of competence approach, namely the study of socio-adaptive competence of foreign students and the possibilities of its formation in universities. Scientific approaches to the definition of the concept of "socio-adaptive competence" as a pedagogical category are considered, its author's definition is given, its components are analyzed. It is noted that the function of socio-adaptive competence as a component of multifunctional social competence is to enable individuals to realize their needs, opportunities, interact with other members of society, social micro groups, organizations, learn social roles and socio-cultural norms of society and more. It is noted that the function of socio-adaptive competence as a component of multifunctional social competence is to enable individuals to realize their needs, opportunities, interact with other members of society, social microgroups, organizations, learn social roles and socio-cultural norms of society and more. It is believed that one of the important factors hindering the formation of socially adaptive competence of foreign students is the difference in the Asian and European pedagogical systems.

Noting the great adaptive potential of using different pedagogical strategies in the process of professional training of foreign students, the authors characterize and cite the features of using four of them, which seem to them the most modern and adequate: strategies "management", "interaction", "design" and "individualization". A set of measures is proposed that increases the success of the use of presented pedagogical strategies and the formation of socio-adaptive competence of foreign students.

The authors conclude that for the successful formation of socio-adaptive competence of foreign students it is necessary to take into account their national specifics, select acceptable pedagogical strategies and a sufficient level of multicultural and methodological competence of teachers working with this contingent.

Key words: *socio-adaptive competence, foreign students, pedagogical strategies, professional training of foreign students.*